

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRLEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET
ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNTE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjárónak egész évre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolós szerkesztő és kiadó tulajdonos

B E T E G H P Á L

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □ cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 filléért közöltetnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyílt tér sora 1 kor. Hirdetés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

Ipari szakoktatásunk.

Nemzetgazdasági szempontból nem találom áldásosabb, nem látok célravezetőbb törekvést az ipari szakoktatás fejlesztésénél.

Hogy az ipari szakoktatás a művelt külföldön mily áldásos gyümölcsöket termelt, hogy mennyiben járult hozzá az illető államok anyagi jólétének emeléséhez s annak kapcsán a kulturális fejlődéshez: azt mindnyájan jól tudjuk.

Most csak arról lehet szó, hogy adjunk hálat az Istennek! mert helyes iparfejlesztési politikánk folytán hazánkban is megnyitottak azoknak az iskoláknak az ajtóit, a honnan egy szak-képzés, mint lelki műveltség tekintetében egy ambiciózus iparos nemzedék kerül ki.

Igen! én ezen ipari szakiskolák falai között látom azt az ifjúságot, a mely az életbe kimenve, hivatva lesz hazánk iparos osztályának, mely társadalmi életünkben még soha el nem foglalthatta az őt méltán megillető helyet, tisztelget, munkájához mért becsülést szerezni.

A serdülő iparos generációtól várom én, hogy az iparos osztályt olyképen állítsa nemzetünk lelkiismerete elé, mely korszerű haladásával, kitartó munkásságával a szellemi élet terén működőknél cseppet sem kisebb rangú tényező abban a hazafiás, abban a farszító munkában, a mely hazánk jövőjéért boldogságának, nagyságának megalapítására irányul.

Am, hogy az ipari szakiskolákból ily iparos osztály kerülhessen ki, ahhoz nem elég csupán a szakoktatással foglalkozó tanerők buzgalma, nem elég a szakoktatás-vezetőink lelkes fáradozása, sem pedig az állam áldozatkészsége. Ugy az egyeseknek mint a társadalom összességének szent, hazafiás kötelessége ezen iskolákat céljaik elérésében támogatni, hogy a hozzájuk fűződő remények megvalósulhassanak.

Első sorban is szólók a szülőkhöz.

Bizonyos, a mindennapi élet eléggé tanúsítja, hogy igen sok szülő, nem ritkán azok is, a kik maguk is kézimunkával szereztek vagy-

nukat, nem szívesen adják gyermeküket az iparos pályára. Ha már az apa görnyedett egész életén keresztül, — gondolják magukban — legalább a fia legyen „ur“. „Pennás ember“ belőle, ha török, ha szakad. Ugy külső látszatra, a szülői szeretetnek valóban szép megnyilatkozása ez. De ha az életből meritenék tapasztalataikat, könnyen beláthatnák azt, hogy annak az „ur“-nak, vagy ha úgy tetszik „pennás ember“-nek, a kit elég nagylelkűen 500—600 forinttal honorálnak, még csak fogalma sincs arról a nyugodt, anyagi gondoktól ment életről, a mely a józanéletű, becsületes iparos embernek az osztályrésze.

Ha tudnák azt, hogy azokból a jó falatokból, a melyből a számító, szorgalmas iparos embernek oly bőven kijut, csak sátoros ünnepen részesül abban s akkor is csak szüköcskén, igen gyöngye, nem épen főlemelő szeletekben a jelzett fizetéssel bíró hivatalnok, főleg ha a jó Isten bőven áldotta meg gyermekekkel.

Menjünk tovább.

Jellemzőül álljon első sorban is egy anekdota. Egyszer egy székely atyafi kérde az ő testi, lelki jó komájától: „Hát koma, mit szándékozik csinálni a fíjából?“ „Hát biz'a, ha az Isten megsegíti papot, ha pedig nem, hát barátot.

Trávsztálva ezt az anekdotát jelen esetre, a legtöbb szülő, még az intézens elemet sem veszem ki, olyan formán gondolkozik, hogy ha van esze a fiúnak, legyen tudományos ember, ha pedig nincsen: „Marsch oda az iparos pályára!“ A szurtos kéz mellé nem kell tudomány. A ki a középiskola I. vagy II. osztályában nem válik be, „ki onnan“, boldoguljon az iparos pályán.

Nézetem szerint épen ebben rejlik a mi iparunk elmaradottságának az oka. A jobb tehetségűeket — azokat, a kik már a szülői háznál bizonyos finomabb izlésre tettek szert — nem adják az iparos pályára, de hogy úgy mondjam, oda toloncolják azokat, a kiket az

egy iskólából menesztettek, igen sok esetben még olyanokat is, a kik írni, olvasni sem tudnak tisztességesen.

Ilyen gyöngye fejű individuumoktól én hazánk iparának felvirágzását nem várhatom. Ha valahol érvényesülhet a tehetség, úgy az iparos pálya az. Az angol ifju még az érettségi vizsga letétele után sem röstelli az iparos pályára lépni. Nálunk az érettségi bizonyítvánnyal szivesebben beállnak az „chenkórászok“ sorába, semmint arra adnók a fejünket, hogy valamely iparágban legyünk művelői. Tudomány és ipar oly ellentétes fogalmak nálunk, a melynél az összekötő kapcsolat sehogy sem találók föl.

Mai viszonyaink között tehát, midőn annyi a „Beamer“, hogy egyik a másik miatt nem tud élni, midőn a pennaforogással oly edesegy a nélkülözés és a nincsen, jó volna ifjúságunk lelkeiben tiszteletet, vonzalmat gerjeszteni az iparos pálya iránt s bebizonyítani azt, hogy az anyagi jólétnek s az ennek nyomán járó becsületnek, megelégedett életnek sokkal több biztosítékát nyújtja az iparos, mint akármely más pálya

Spaller József.

A falusi korcsmák korlátozásáról a Székely-Udvarhelyi múlt évi folyamának 51. és 52. számai terjedelmes cikelyeket hoztak. Mintegy szótartó intéztünk a székely vármegyék közgyűlési tagjaihoz. A székelyföldi újságok azonban mélyen hallgatnak, a székely vármegyékkel együtt. Ez tehát azt jelentené, hogy nálunk a legnagyobb rendben volnának a korcsmai ügyek. Másfelől a felhivatalos Magyar Nemzet e hó 11-ről a következőket írja: „Kilencz törvényhatóság intézett feliratot a képviselőházhoz az alkoholizmus terjedésének megállítására végett. Eddig Szepes-, Sopron-, Torontál-, Trencsén-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Vasme-gyék, továbbá Szeged, Székesfehérvár és Komárom város körvényei érkeztek fel. Ezekben a körvényekben megdöbbszint színben esztelik a pálinkaivás terjedését és ennek romboló hatását a falusi népben. Követelik a pálinkamérés korlátozását. Meg kell jegyeznünk, hogy az új italmérési törvény, mely 1900. évi január 1-én lépett életbe, igen sok és üdös intézkedést tartalmaz a pálinkamérések korlátozása, az iszákosság megállítására és a közérköleség tekintetében. Ennek mihamarább eredménye is lesz.“

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCZÁJA.

A székely lova és igazsága.

— Góbéság a Nyikó mellől. —

(A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárczája.)

Most már azt is meg merem mondani, hogy a székelynek még a lova is furfangos épen úgy, mint ő maga, mert hát láttam és így következképen meggyőződtém róla.

A dolog pedig úgy történt, hogy Arkay András uram — melleleg megjegyvezve, olyan lovai nem voltak a Nyikó mellől senkinek — kocist tartott, hej mert akkor még lehetett a székelynek is. Szépek voltak azok, azok a daruszörű paripák; mint a villám jártak Udvarhelyre és Kereszturra.

Hanem hát azt bizonynyal önök is jól tudják, hogy nincs a két országnak olyan mérnöke, a ki bebizonyítaná, hogy a sima asztal felületéhez hasonlít az ut, mert én soha olyan görbe asztal nem láttam, mint a Baknya, vagy a Lapias.

De hát beszéljünk a tárgyról, mert még azt találnék mondani, hogy mi köze az asztalnak a lovakhoz. No ha épen ennek nincs is, van az ehhez hasonlított hegyeknek.

Arkay uram, anno 1853., nagy tajték pipájára gyujtva ült fel szekere, hogy holmi ügyes-bajos dolgokban Udvarhelyre ránduljon. Nevezetes volt ám még a pipája is. Valamelyik őse, az ősi iratok szerint Arkay Péter uram, ki düllő is volt, szerezte ezen pipát, melyet csak ünnepélyes alkalmakkor szokott megtönni. Ebből már gyaníthatjuk, hogy valami nagy dolog van készülöben, megmutatja ő a nimetnek, mi és ki a székely nemes.

Hires lovái, melyek mint a villámlás repítették Udvarhely felé egész a — Baknányig. Hanem itt a hegy alatt úgy megállt a Piros, hogy még egy lépést sem tett előre, csak nézett mindig hátra. Nem használt a szép szó, se huszár-miatyánk, se korbács. Sőt ha ez utóbbit használták, igen furcsa tiltakozó mozdulatokat tett hátsó lábával.

— Gyí ne, hogy a farkasok kölyök korodban ettek

vóna meg — kiállt mérgesen Arkay. A ló meg se mozdult.

— Eredj Pista, vágj egy husángot, tudom Istenem megindul, ha ezzel kezdjük riasztgatni.

Pista — a parancshoz híven — leugrik, hogy pálcát vágjon, de alig érintette lába a földet, a ló a lába közé vágta a fejét és nemes iramban indult a hegyen kifelé.

— Gyere ülj fel, hiszen megindult. Ugy látszik észrevette, hova indultál.

De a mint Pista fellépett, mintha oda szögezték volna, egy lépést sem tett.

— Tyű azt a kiléromát, ez már mégis sok, adta kutya döge. Megindulsz te tudom azt az egyet. No már most nincs pardon, hozz nekem egy olyan husángot, hogy... de a nélkül vissza ne gyere.

Leugrott Pista és szaladt, de a mint lelépett, szaladt a ló úgy kifelé, hogy alig bírta utólélni a hegy tetején, a keresztnél.

Most már nem volt szükség a pálcára. Jámor volt mint a bárány és gyors, mint a nyíl. Ugy haladtak Udvarhely felé. Hanem a hogy a Szejké-hegyhez érkeztek, hátra nézett s nem lépett még egyet se. Hasznát vették a husángnak. Mind össze szakadt s még se lépett.

— Hozz mást — kiállt mérgesen Arkay. A mint lelépett a kocsis, a ló is indult. Gyere vissza, de fel ne ülj. Ugy látszik téged nem akar a hegyre felvinni. Ugy-e hogy igazam van?!

A kocsis leszállt minden kis dombon és vigan beérkeztek Udvarhelyre, hol Arkay bátyánk egyenesen a K. K. Bezirks Commandohoz tartott.

— Na mi nek fan, fene etye meke. Ilyen szépen fogadta őt a csaszlaur Beamter, őt, nemes és nemzeti Arkay András urat, kit az egész vármegye tisztelt és becsült.

Felforr a vér benne!

Őt fogadni így egy jött-mentnek! Őt, kinek ősei ott voltak Boesky, Bethlen és Rákóczy alatt, kinek négy fia küzdött Bem alatt és kettő Szeben alatt és egy Segesvárnál maradt?

Vagy talán épen ez volt a baj?

— Na peszélj, fene meketyo!

— Én bizony holmi ügyek elintézésére jöttem, de úgy látszik, nincs kívül beszélni...

— Na nem csinálni polondság; viselni magokat pécsületesen!

— Mit? Tudod is te mi a becsület! Te akarsz engem tanítani? Vesztél volna Csaszlauban...

— Mi meg vesztett he... Kutya veszte meg — idegesen ugrott fel helyéről a vitéz.

— Meg a fene, hogy beléd nem kapott eddig.

— Hmr, hmr, nincs mit peszélni mokának, ugy sincs igaz...

— Honnan tudod tentanyaló? Hiszen azt sem tudod mi a baj, hogy a hetvenhét hideg rázzon ki!

— Már igen sok! — mondta. Tóbiás elé a bakk szid o nem peszél. Ezzel indult az ajtó felé...

— Oda ne cseh pimasz, ott a vesztett kutya, melynek ügyében jöttem.

— Waj mir vesztett kutya! Kerkesd el.

— Hát mér?

— Mek mars ha nem kerkesz el, ugy én tiedek mekpotoztallak...

— Kit, engem? Meg az öreg apád. Ha sokat beszélsz, beeresztem a kutyát. De hát én bekeszszerető ember vagyok, intézzük el a dolgot békésen. Megszoktam fizetni cselekedeteimért és megfizetek másoknak is az övéikért!

— Na hát mi paj?

— Mi az ára egy pofnak?

— Egy pof, tán ilyen paja van? az 5 florén osztrák értékben!

— Ilyen hát a bajom; viszket a tenyerem és e perczen olyat csattant a cseh képes fele, mint az angol ágyu a Tugela folyónál.

— Hanem, mint mondám, megfizetek cselekedeteimért. Itt az 5 forint osztrák értékben — és egy új bankót nyomott az asztalra. De a másokért sem maradok adós. Megfizettem magyar 5-össel a képedre magyar értékben a miért nekünk nincs igazunk. Jegyezd meg, a székely nem cseh. Emlékezz reám; ott a nevjegyem a képeden.

Hogy mi történt ezután, nem tudom.

De ez így történt réges-régen, a szeretettel „régí jó idők“-nek nevezett napokban.

Tud igazságot szerezni a székely. Nem ok nélkül furfangos még a lova is.

Pálffy Aladár.

Az újsághirdetések, a naptárak és a plakáthirdetések helyeigilletékének eltörzése. A mint az „Adóügyi Szaklap” illetékes helyről nyert közvetlen értesülése alapján írja, az újsághirdetések, a naptárak és a plakáthirdetések helyeigilletékének eltörzése iránt Lukács László pénzügyminiszter törvényjavaslatot fog legközelebb a képviselőház elé terjeszteni. Az újsághirdetések, vagy miként hivatalosan nevezik: hírlapi beiktatások helyeigilletéke bénítólag hatott az üzletvilág egészséges versenyére s nyomozó terhet képezett a lapkiadókra nézve is. A hírlapokba iktatott minden egyes hirdetésménytől ugyanis 60 fillér helyeigilleték járt az államkincstárnak. Ezek fizetési kötelezettsége az 1900. évi július első napjától kezdve meg fog szűnni. A naptárak, akár önálló egészet képeznek, akár más nyomtatványok alkotó részei, ma minden példány után 12 fillér helyeigilleték alá esnek. A naptárak ilyen módon való megadóztatása a népnevelést hátráltatja. A naptár a legalsóbb néposztály körében is vevőkre találván, az előlételek elosztására, a helyes gazdasági elvek s általában a közművelődés terjesztésére igen alkalmas eszköz.

Komoly apróságok,

I.

Ha végig tekintek kis városunknak egykor pezsgő életétől lüktető társadalmán: azt kell tapasztalnom, hogy még mindig érzem a régi kolonc szulát, nehezen megy az áthasonuló folyamot; a test már melegszi, ám kebelén még jéghegy szívet melengtet. Nem is érethető a hékés melegség langyos szellője, hiszen itt-ott még állig be van gonolkozva. Olyan, mint kora tavaszkor a patak medre, alatt bár tiszta víz folydogál, színt jégpáncél borítja; soká kell folydogálni, hogy ezt a jeget eltüntesse. Állandó esőzés után is, bármily jókarral tűzőn a nap, lassan és idő multán tudja felszivni a ködös légkör-lecsapódást. Seholy semmi eszményi, a közügy terén már érdemeket szerzett s abban tovább munkálni hivatott férfiak tehetségének el nem vagy félreismerése, rideg reális érdekkapcsolatok keresése minden irányban. Az egykor legjobb barátok is még mindig az udvariasság külső formáival élnek; esőkönyös és érthetetlen bizalmatlanság a legjobb indulatu terv; naiv mosoly az állapotok őszinte kritikája iránt: retorsióra kész kupaktanács összevörösése, mielőtt az igazság pálcájának suhogását érzik. Pedig hát legyünk ez egyszer őszinték, senki sem lehet elégtelen az igazsággal s mennyire indokolt volt azoknak elgütleltensége, kik mindenütt csak igazságtalansággal találkoztak. Az akarat, a szándék, a cél jó, csak a hátteret kell megővni a mifistói szellem lappangásától.

Valaminek történnie kell, hogy mindnyájunk szíve a közös s csakis a közös érdekében megtalálja köcsönösen melengető útját. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha lemondunk mások kárára remélt boldogulásunk álmairól s kivesszük munkás osztályrészünk abból, a mi mindenkinek érdek nélkül hasznos. S ebbeli feladatunk főleg napjainkban igu könnyű, mert vármegyénk kormányzása soha lelkiismeretesebb nem volt, mint ma!

Javában benne vagyunk már a farsang napjaiban; jönnek a bálók, Nemesak most, hanem a korábbi évek farsangjain is meglátszott a bárendezés körül tapasztalt tervtelenség, mintha már karácson táján nem lehetne tudni, hogy kik fognak bált rendezni. A bizottsági elnökök a helyett, hogy idő tekintetében egymással közös megállapodásra jutnának, öletszerűen kiválasztanak egy napot s aztán mi egyéb sem kell, mint a meghívók pontos kézhez juttatása. Pedig három tekintetet nem volna szabad figyelmen kívül hagyni. Először is a bálók kölcsönös tekintete; hiszen mindenik nemesak erkölcsi, de főleg anyagi siker tekintetében is fírad; illik, hogy egyik a másra ne rontsa. Továbbra nem szabad felejtelnünk, hogy kiskörű társadalmunk van, épen az Ellenzék egy korábbi száma hozta, hogy — sajnos, de igaz — mennyire megfoghatott a megye birtokos-osztálya. Vidékre alig számíthatunk. Városunk közönsége pedig nagytöbbségében hónapok elseje után él. Lehet-e azt kívánni már most, hogy ily tervtelen bálbeosztás mellett mindenik „fényesen” sikerüljön; színültig megteljen a táncsterem, meg hogy „szép” anyagi sikerrel végződjék? Már pedig mindenik ezt nemesak reméli, de meg is várja. S ha elmegy a közönség mindannyira — pedig elmegy, mert egy s más érdek láncza köti — nem jó kedvvel s csak áldozattal teheti. Mégis elmegy, mert méltányos akar lenni s kitér a megszólás elől, mert fia, leánya a jótékony cél, a bizottság elnöke vagy tagjai kérelme elől ki nem térhet. Hogy ez tényleg, elég rámutatom arra, hogy hét hetes farsang mellett e hó közepén, január 27-én, febr. 1-én és febr. 4-én mind táncmultság lesz. Egy hét alatt 3!!!

Nem lehetett volna ezt a négyet kellő időtávolban a módra és észszerűsége való tekintettel s arányosan beosztani? Aztán kit hibeli felfogása nem gátol, nem tánczolhat a bójton? Épen azért nem hihetem, hogy mindenik sikerüljön s ha igen, akkor sem telhetik benne kedvtelése, mert ha mindeniken sokan lesznek, a siker is fényesebb, de annál üresebb lesz a zseb. Majd a bójt igazat ad nekem.

Vármegyénk közigazgatási bizottságának havi rendes ülése.

— január 12.

Közigazgatási bizottságunk havi rendes ülést e hó 10-én Hollaki Arthur főispán elnöke alatt tartotta meg a bizottsági tagok majdnem teljes számának részvételével. Jelen voltak: Damokos Andor dr. alispán, Ugron István árvaszéki elnök, Ráczkó Samu dr. vármegyei tb. tiszti főorvos, Sándor Mózes kir. tanácsos, tanfelügyelő, Diemár Károly kir. ügyész, Roediger Gyula kir. pénzügyigazgató helyettes, Diószeghy Samu kir. főmérnök, az államépítészeti hivatal főnöke, Daniel Elek közigazgatási előadó, Jung-Cseke Lajos, Bedő Ferencz, Ugron János, Gyarmathy Ferencz, Kassay F. Ignác vármegyei tb. tiszti főügyész, Szabó Gergely, Persián János, biz. tagok, Ádam Albert tb. vármegyei főjegyző

és Szabó Gábor aljegyző, kit főispán a jegyzőkönyv vezetésével megbízott.

Főispánunk, mint elnök d. e. 9 órakor a kisteremben megjelenvén, a bizottsági tagokat a beállott új év alkalmából melegen üdvözölte. Hivatkozott a közigazgatási bizottság nagy fontosságára és elismeréssel említette a bizottságnak a multban tanúsított kitartó buzgalmat s kérte, hogy jövőre is higgadt, tárgyilagosan s nehézmunkájában támogassák. Ezt úgy véli elérhetőnek, ha a bizottság állami és közigazgatási tagjai mint eddig, úgy ezután is összhangzóan és egyetértően működnek. Az ülést megajítja s bejelenti, hogy Václav Ferencz dr. tiszti főügyész betegsége miatt az ülésben nem jöhetett, valamint a főjegyző sem, mivel családja körében ragályos betegség van s így az ügydarabokat Ádam Albert tb. főjegyző adja elő. A főispán szép megnyitóját a bizottság élénk éljenzéssel fogadta, bejelentéseit pedig tudomásul vette.

Az előadói jelentésekből megemlítjük a következőket:

Damokos Andor dr. alispán havi jelentéséből kiemeljük, hogy december hóban alispáni iktatóra 2102 ügydarab érkezett és 1604 elintéztet nyert, míg 541 hátralékban maradt. Kihágási iktatóra ér. 206, elint. 200, maradt 6 ügydarab. Erdészeti biz. ér. 57, elint. 20, maradt 37 ügydarab. A hátralékokba benne vannak a megelőző hóban el nem intézettek is. Közigazgatási tisztviselőink érdeme, hogy egyetlen közigazg. bírósági ügydarab sem érkezett iktatóra. A házi pénztárt várakozó szabályszerűen megvizsgálta s azt említésre méltó észrevétel nélkül rendben találta. A jegyzőkönyveket a belügyminiszterhez kellő időben felterjesztette s jelentés alakjában a közigazgatási bizotts. és a tvh. biz. előterjeszti. A törvényhatósági bizottság decz. 19-én rendkívüli közgyűlést tartott az 1900. évi költségvetések és előző évi számadások felülvizsgálásai végett. Fontos tárgyak voltak a vármegyei telefonhálózat kiépítése, Szolnok-Dobokavármegyének a képviselőválasztásokra vonatkozó eljárás meghatározása, Maros-Vásárhelynek a kvóta ellen való tiltakozása érdekében való átirata. Vármegyénk főispánja decz. hóban úgy az oklándi, mint alispánunk együttesen a székelykeresztúri szolgabírói hivatalok ügy- és pénzkezeléseit megvizsgálta. S bár ezen alkalmakkor különösen az oklándi szolgabíroságnál az ügykezelés tekintetében merültek is fel lényegesebb észrevételek, mindazáltal a fegyelmi törvény szigorának alkalmazása nem vált szükségessé. Általában pedig remélhető, hogy a szigorú ellenőrzéssel párosított irányító intézkedések és utbaigazítások megadása mellett az ügykezelés terén tapasztalt hiányok rövid időn eloszthatók lesznek. A hivatali személyzetben változás nem volt és a közigazgatás rendes menetét említésre méltó ok nem gátolta. Az állategészségügyben öröndetes állapot van. Ezáltal semminemű állatbetegség nem uralkodik vármegyénkben. Az erre vonatkozó törvények rendelkezései mindenben a legszigoribb végrehajtást nyertek. Katonai utó-állítások kellő időben és renddel történtek. A közigazgatásban első rendű fontossággal bíró tényező, a bünyádi perrendtartásról szóló 1896. XXXIII. t.-cz. életbe léptetése alkalmából kibocsátott 130000—99. sz. b. ü. m. rendelet értelmében az illető hatóságok utasítással ideje korán elláttattak ugyan, de a minden irányban való tájékozottság s a törvényben lefektetett új elveknek a gyakorlati közigazgatás életében minden rázkódás nélkül való átvitelére céljából a fősolgabírokat megfelelőleg utasította.

Ugron István árvaszéki elnök az árvai és gyámügyek s a gyámi pénztár állásáról jelenté, hogy szeptember végén gyámság alatt maradt 9990, decz. hóban gyáms. alá került 282, decz. végéig felszabadult 204, ebből elhalt 15, gyámság alatt maradt 10068 egyén. Gondnokság alatt volt 525, gondnokság alá került 37, felszabadult 7, ebből 1 meghalt, gondnokság alatt maradt 555 egyén. Az ügydarabokból hátralék volt 471, érkezett 4768, elintéztet nyert 4867, maradt 372. Pénztárban volt 299,916 ft 80 kr., befolyt 90,800 ft 69¹/₂ kr., kiadás volt 62,380 ft 83¹/₂ kr., maradt 328,336 ft 66 kr. Magán feleknél elhelyezve 289,462 ft 48 kr volt, kölcsönt adtak decemberben 7765 frtot, visszafizettek 58,921 ft 37 krt, kint maradt 238,306 ft 11 kr. Gyámok köteleő számadásai és jelentéseiből hátra volt 210, beadandó lett 2210, beérkezett 1732, hátramaradt 478. Az ülésen kívül elintéztet darabok száma 2.

A városi árvaszéknél elintézendő volt 62 ügydarab, hátralék maradt 11. Gyámság alatt volt 141 s miután egy sem szabadult fel, ugyanannyi maradt is. Pénztári készlet volt készpénzben 7 ft 69 kr., magán-kötelezőnyekben 36,416 ft 85 kr, bevettek készpénz 130 ft 68 krt, kiadtak 35 ft 64 krt, maradt készpénz 102 ft 73 kr és a változatlan magán kötelezőnyek.

Ráczkó Samu dr. vármegyei tb. tiszti főorvos jelentése szerint a közegészségi állapot az előző hónapokhoz véve, általában kedvezőtlenebb volt, a különféle ragályos kórok miatt. A magán orvosi gyakorlatban a sok e s ő s, hüvös időjárás miatt gyakori volt a hurutos, lobos bántalom, izületi csúsz, tüdőlob, szörványosan egy pár influenza elég szelid lefolyással, melyek többnyire gyógyulással végződtek.

Sándor Mózes kir. tanfelügyelő jelentésében tudatja, hogy az ó-év végén és az új kezdetén összerögzött szokott irodai teendők miatt, a külső szolgálat szünetelt. A helybeli kisdudóvódánál egy 6 hetes tanfolyam befejezést nyert, melyen 8 menedékházi dajka vett részt és mindannyi képesítet nyert. A fiatfalvi állami isk. tanítók decz. 30-án esküt tettek és már jan. 1-én az új állami iskola működését megkezdte. A felsőföldi áll. iskolánál üresedésben volt Állás Gáspár Eszter, helybeli illetőségű tanítónőjelölt kinevezésével betöltést nyert. Egyuttal megemlíti, hogy 1899. év folyamán 4364 ügydarab érkezett iktatójára s az mind elintéztet nyert.

Diószeghy Samu kir. főmérnök jelentéséből kitéjük, hogy az állami közut, a műtárgyak és uttest tartozékok úgy mint a törvényhatósági közutak, jók voltak. Közlekedési akadály nem volt. Az utfantartási fedanyagot legnagyobb részben felhasználták s a mi visszamaradt, azt a hirtelen jött fagyos idő akadályozta; azonban ezt is alkalmas időben azonnal elterítik. Az utvonalak egyes szakaszain hófúvások rövidebb időig a közlekedést némi-

leg nehezítették, az akadályokat azonban gyorsan elhárították s így a hófúvások számba vehető forgalmi akadályt nem képeztek.

A bizottság az összes jelentéseket tudomásul vette Farkaslaki Szabó Elek s társai panaszára az árvaszék igazoló jelentést tesz. Az ügy kivizsgálására alispán elnöke alatt a tiszti főügyész, Gyarmathy Ferencz és Bedő Ferencz tagokból álló bizottságot küldenek ki. — Benedek Béla a kávéházi zenélés eltűlése ügyében tett felebbezését az érdemleges határozat függőben tartásával, kiadják az alispánnak az előző adatok beszerzése céljából. A törvényhatósági közutak kavicsolása 51.049 korona 60 fillér előirányzott összeg feltételeken jóváhagyást nyert. Szent-Király közs. kerését, hogy az orsz. hegyi postához csatolják, pártolólágg felterjesztendőnek határozták.

Elnök főispán — a bizottság előleges határozata szerint — a közigazgatási fegyelmi választmányának tükös szavazat útján való megválasztását elrendelte s a választás szerint, a főispán elnöke alatt: Sándor Mózes, Diószeghy Samu, Bedő Ferencz, Gyarmathy Ferencz rendes, Roediger Gyula és Szabó Gergely póttagok lettek. — Az árva és gondnoksági ügyekben felebbeviteli küldöttség: Elnök főispán, helyettese alispán. Kinevezett rendes tagok: Ugron Gábor, Gyarmathy Ferencz, póttag: Szabó Gergely; választottak: Kemény Béla báró, Bedő Ferencz rendes és Menyhárt András póttag. Hivatalból: főjegyző és tiszti főügyész. — Fogházzivizsgáló küldöttség főispán elnökeivel: Gyarmathy Ferencz, Sándor Mózes, Diószeghy Samu és Bedő Ferencz. — Erdészeti albizottság alispán elnökségével: Ugron Gábor, Daniel Elek, Gyarmathy Ferencz, Szabó Gergely rendes; Ugron Zoltán, Ferenczy Károly és Szabó Gergely dr. póttagok. — Erdei kihágási bíróság: Ugron Gábor, Daniel Elek, Gyarmathy Ferencz, Szabó Gergely rendes, Menyhárt András, Ugron Zoltán, Ferenczy Károly és Szabó Gergely dr. póttagok. — Utalap pénztár-rovancsoló bizottság: alispán elnökeivel: Ugron Gábor és Diószeghy Samu. — Megalakult továbbá az 1878. V. t.-cz. 43. §-a alapján a feltételeken való szabadonbocsátás iránti kérelmekre javaslatot tevő bizottság: Jung-Cseke Lajos és Lázár Ádám gróf tagokkal. — A pótdó elleni felszólamlási bizottság tagjai: Szabó Gergely, Diószeghy Samu, Sándor Mózes és Gyarmathy Ferencz lettek.

Az ülésnek 38 pontból álló tárgysorozata nyugodt és alapos tárgyalás mellett nyert elintéztet.

IRODALOM.

Nagy-Küküllő. Segesváron, Nagy-Küküllővármegye székhelyén második év óta Nagy-Küküllő című zinnel egy igen élénk és hazafias ambícióval szerkesztett heti újság jelenik meg. Ez az újság Nagy- és Kis-Küküllővármegyékben, hol még most is ritkaság számban vehető az édes haza nyelve: a magyar — igen fontos és semmi esetre sem kiesnyelhető kulturmissziót teljesít. S épen azért méltó, hogy az irányadó körök figyelmébe ezen újság felé forduljon és fenállását mindenáron biztosítsák. Ugy hallottuk, — s a mennyire viszonyainkat ismerjük, hiszünk is, hogy úgy van — hogy a sok év óta Segesvárt megjelenő idegen nyelvű újságokat saját nemzetiségű feleik és bankjók folytonos anyagi segítségekben részesítik. Ez igen szép tőlük, sőt nem csak szép, de követésre méltó példa is volna nekünk is. Ha ugyan be tudnók látni s kiszámítani bírnók mi is, hogy semmi más módon nem lehet oly határozottan fejleszteni a magyar kulturát, mint egy olyan újság útján, a mely szívvel-lellyel magyar, de nem anynyira vad, hogy a mi jó, azt meg ha nem magyartól jön is, el ne ismerje. A Nagy-Küküllő — igen helyesen — ezt az irányt követi. O torozza a rosszat és elismeri a jót, bármely oldalról jöjjön is létre az. Méltó tehát mindenki figyelmére s méltó az igazi hazafias közönség pártolására. A Nagy-Küküllő nem keresi a hecczeket, nem vagyik országos hírnévre (pedig hazafias intencióinál fogva méltó volna reá), hanem s-ját körében nemes hivatással teljesíti akit a hazafias áldozatkészéggel tartja fenn már második év óta ezt a kitünően szerkesztett újságot. Hozza meg áldozati fillereit a magyar közönség is. Az E. M. K. E. sem kellene elfeledkezzék az ilyen, valódi kulturmisszióra hivatott újságokról. Két — háromszáz ko. onával igen sokat segítené. A magyar bankok és takarékpénztárak is juttathatnának néhány koronát ezen — úgy mondható — leghazafiasabb jótékony célra. A Nagy-Küküllő előfizetési ára negyvedvőre csak 2 korona, mely áldozatot meg a szegényebb sorsu ember is meghozhatja.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kitüntetett tanítók.** A vármegyei Népnevelési Egyesület Tarcsafalvi Albert varyyasi és Kis Mózses abásfalvi tanítókat a falkola mivélésében tanúsított buzgólkodásuk és elért eredményük miatt a kertészeti eszközök egy-egy gyűjteményének adományozásával tüntette ki. Ugyanezért elismerést és díszértelet nyertek az oklándi járásból: Ferencz Lajos felsőrákosai, Kelemen Lajos karácsonfalvi, Szabó Mózes szentpáli, Orbán Imre égei, Zsákó János muzsnai, Szathmári Miklós derzsi, Schuster Mihály és Meburger János benei és Nagy Sándor gyepesi tanítók.

— **Sövidékiek tisztelgése.** A Sövidék nagyobb számu küldöttsége tisztelgett vármegyénk fő- és alispánjánál egy létesítendő szódagár felépítése ügyében. A szónok Péter Károly felsőföldi ev. ref. lelkész volt. Fő- és alispánunk szívesen fogadták a küldöttséget s támogatásukat megígérték.

lamint a horvát-szlavonországi: Modrus-Fiume vármegye süssöki járásából, Pozsega vármegye pozsegai járásából, Varasd vármegye peregradai járásából, Varasd vármegye klanjeczi járásából, Varasd vármegye krapinai járásából, Verőcze vármegye diakóvári járásából, Verőcze vármegye naticzei járásából, Zágráb vármegye zágrábi járásából. Ezzel egyidejűleg ugyancsak ez évi december hó 29-től kezdődőleg és 1899. évi 99349. sz. körrendeletben (368. sz. Állategészségügyi Ertesítőben) között tilalom részbeni módosításával a sertéseknek Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye biai járásából, Vas vármegye szombathelyi járásából, Vas vármegye németújvári járásából. Továbbá Nagyvárad sz. kir. városból, végül horvát-szlavonországi Zágráb vármegye karlováci járásából, valamint Karlovác, Kőrös, Eszék és Varasd városokból Ausztriába való bevitelére vonatkozó tilalmat hatályon kívül helyezte. Együttal megjegyzem, hogy a cs. kir. osztrák belügyminiszter ur, „Földmívelési Ertesítő” f. évi december hó 3-ik, 10-ik és 17-iki 49., 50. és 51. számaiban levő állategészségügyi kimutatásban ragadós száj- és körömfájással, sertésvésszel és juh-himlővel fertőzöttnek feltüntetett községeket tartja még ez időszereint olyanoknak, melyekből az illető betegsége fogékony állapotokat ragadós állati betegség uralgása miatt Ausztriába szállítani nem lehet. Budapesten, 1899. évi december hó 24-ikén. A miniszter meghagyásából: Lestyánszky, s. k.

Udvarhelyvármegye alispánjától. Sz: 24109—899. alisp. Polgármester és 3 főszolgabíró. Azonnali közhírré tétel és a vasúti szakértők, ugyszintén a marhalevel kezelők megfelelő utasítása végett kiadom. Székely-Udvarhelyen, 1900. évi január 2-án Damokos Andor, alispán.

HIRDETÉSEK.

Sz. 426—99. vh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi XL. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelykeresztúri kir. járásbíró 1899. évi V. 7041. számú végzése következtében dr. Schuster Frigyes segesvári ügyvéd által képviselt I. B. Misselbacher segesvári czég javára Neufeld Eliás és neje siklódi lakosok ellen 269 frt 60 kr s jár. erejéig 1899. évi ápril hó 21-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 707 frt 80 kr-ra becsült következő javai, u. m.: 4 ló, 1 eséplőgép, 2 szekér, 1 triöl, 2 pár hám és többféle bolti árucikkek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelykeresztúri kir. járásbíró 1899-ik évi V. 704. számú végzése folytán 189 frt 78 kr hátralek tökekövetelés, ennek 1899. évi június hó 23. napjától járó 6 százalékos kamatai, 1/2 százalékos váltó díj és eddig összesen 14 frt 15 kr ban bíróilag már megállapított költségek erejéig Siklódon, alperesek házában leendő eszközzésére 1900. évi január hó 19-ik napjának délelőtti 11 óra határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni. A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székely-Keresztúr, 1899. évi decz. 28-án.

Szalontai Albert,
kir. bírósági végrehajtó.

623—1899. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi XL. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1899. évi V. 26911. számú végzése következtében dr. Valentsik Ferencz ügyvéd által képviselt Juon Mihály János zoltáni lakos javára id. Miklós P. János és társai peteki lakosok ellen 100 kor. s jár. erejéig 1899. évi október hó 25-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 696 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: I. Biró István Jancsinál 2 ökör, 1 tehén, törökbuza, tiszta buza és széna; II. id. Miklós Pista János és neje 2 sertés, törökbuza, 2 szekér széna és agy-nemű nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a homoród-okládi kir. járásbíró 1899. évi V. 1154 számú végzése folytán 100 kor. tökekövetelés, ennek 1897 évi szept. 29. napjától járó 5 százalékos kamatai, 1/2% váltó díj és eddig összesen 88 kor. 70 frt ban bíróilag már megállapított költségek erejéig Peteken alpereseknél leendő eszközzésére 1900. évi január hó 17-ik napjának d. e. 9 óra határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

H.-Oklánd, 1900. évi január hó 3. napján.

Pollák Ignác,
kir. bírósági végrehajtó.

Kiadó üzlethelyiség.

A Kossuth-utcában, a katonai laktanya szomszédságában három szoba, kert és jégverem, a jégverem esetleg külön is kiadó. Értekezni lehet Csillag József háztulajdonossal

Nyomatott a kiadótulajdonos Betegh Pál könyvnyomdájában Székely-Udvarhelyt 1900.

Birtokbérbeadás, esetleg örök áron való eladás.

A székelyudvarhelyi Szemeraiy Lajos-féle, Székely-Udvarhelyt, a Szentimre-utczában, a kettős-kut felett lévő 3 szoba, külön nyári és téli konyha, sütőkemence és 1 pinczével bíró kőház, gazdasági épület, veteményes kert, valamint a székelyudvarhelyi 638. sz. tjkben foglalt 30 katasztrális holdat tevő szántó és kaszálóból álló ingatlanok egy, esetleg több évre bérbeadandók, sőt jutányos ígérlet mellett örök áron is eladandók. Bérbe, vagy örökösön megvenni szándékozók értekezhetnek Gálffy Endre városi főjegyző urral, esetleg levélben Raduly Sándor lövétei jegyzővel.

Hatóságilag * * engedélyezett végkiárúsítás!

A vármegyeház alatt lévő Dénes János-féle férfi- és női szövetraktár összes készletét üzletelhagyás folytán mélyen leszállított árban teljesen kiárúsítja

a tulajdonos.

— Az üzlet egészben is berendezéssel együtt eladó. —

2 kövü gőzmalom
nagy kiterjedésű forgalommal — más vállalat miatt — szabad kézből, örök árban igen olcsón azonnal eladó.

Tudakozódni és értekezni lehet: **Buzogány Márton** tulajdonosnál **Farczád** községben (posta és táviró hivatal: Székely-Udvarhely.)

A nagyérdemű zenekedvelő közönség szives figyelmébe.

SZABÓ GYULA
mű-orgona-, zongora- és harmonium-építő művész
— Homoród-Szent-Pálon. —

Ajánlkozik új művek készítésén kívül mindenféle hangszerek, u. m.: orgonák, harmoniumok, zongorák, hegedűk, czimbalmok, ugy mechanikai hangszerek javítására és ujjärendezésére, hangolására. Szolid munka jutányos árban.

Harmoniumok megrendelésre havi részletekben is.

Iskolai harmoniumok 120 koronától feljebb.

Sz. 25819—1899. alisp.

Pályázati hirdetmény.

Székely-Udvarhely rendezett tanácsu város képviselőtestületének 119—1897. szám alatt hozott jogerős határozatával rendszeresített városi adópénztárnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek. Ezen állással évi 1600 korona fizetés és 400 korona lakbér javadalmazás van egybekötve. Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajjtják, hogy a VIII. gimnásialis osztály bevégezését, valamint az államszámvevőtanügyi vizsga letételét igazoló bizonyítványával felszerelt pályázati kérelmeiket hozzám folyó év január hó 26-áig annál is inkább adják be, mivel az ezen határidő eltelté után beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Megjegyzeteltem, hogy az ezen állásra múlt évi július hó 1-én 12575. szám alatt hivatali elődöm által hirdetett pályázat alapján beérkezett és folyamodók által ez ideig vissza nem vont kérvények az állás betöltése alkalmával figyelembe vételni fognak.

Választás Székely-Udvarhelyen f. évi január hó 30-ik napján d. e. 9 órakor a városi házigazdájában fog megtartatni.

Székely-Udvarhelyen, 1900. évi január hó 6-án.

Dr. Damokos Andor,
alispán.

BOR

tiszta természetes erdélyi és magyarországi termés, melyek vétel előtt hivatalosan vegyelemezve vannak, csakis

FERNENGEL
GYULA — jóhírű pinczéjében

Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca)

kapható a következő előnyös árakban:

Literenként 32 krtól 1 frt 40 krig.
Tíz literen felül 28 krtól 1 forint 20 krig.
Nagyban adó nélkül 56 literen felül hektoliterenként 24 frittól 46 frittig.

Részletes árjegyzék és minta ingyen és bérmentve.

Minden héten ujdonságok!

Képes
Levelező-lapok
Mintegy 500 féle
művészies kivitelben

„Székely-Udvarhely”
kiadóhivatalában
(Betegh Pál könyvkereskedése, Kossuth-utca) kaphatók.

Minden héten ujdonságok!

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító be-dörzsölésként alkalmaztatik köszvény-nél, csúznál, tagszaggyulladásnál és meghűlések-nél és az orvosok által be-dörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebb-bérbétkü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjeggyel és Richter czégyegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállítók.